

Felelős szerkesztő
MURANYI JOZSEF.
Szerkesztőség:
Kassa, Harang-utca 9.
Telefon: 150.
Megjelenik minden nap
délután 5 órakor.
Egyes szám **2** krajcár.
(4 fillér)
Kéziratot nem a vissza
a szerkesztőségre.

NAPLÓ

KASSA, SZOMBAT, 1909. DECEMBER 25.

ÖTÖDIK ÉVFOLYAM. — 294 SZÁM.

Előfizetési árak:

Kassán:
Egész évre . . . 14.— K
Fél évre . . . 7.— „
Negyed évre . . . 3.50 „
Egy óra . . . 1.20 „

Vidéken:
Egész évre . . . 20.— K

Kiadóhivatal:

Kassa, Harang-utca 9.
Telefon: 150.

Hirdetések petit sor szá-
mitással díjszabás szerinti

A nemzet karácsonya.

Kassa, dec. 24.

A nemzet karácsonyfája a legszomorubb valamennyi között, ahol csak ezen a szent napon ünnepet ülnek a szeretet melegében ölelkező szívek. Dermedt, hideg földbe ásott fa a nemzet karácsonyfája, szomorú, lehangolt kétségek vijjogják körül s minden tülevelén — mintha csak a vérünkben szökkent volna ki, ott reszket egy meg nem értett nép sivár fájdalma.

Mindannyiunknak éreznünk kell, hogy valami nagy kitolódás történt természetesen fejlődésünk rendjén. Mint ha egy erős kéz, melyet homály takar, ismeretlen váltókat forgatna meg s mi oda zökkenünk, ahová legkevésbé gondoltuk s amit tudatos cselekvéseink éppenséggel nem kívántak. Beszélük, hogy az erős kéz, a trónörökös kemény akarata már is nagyobb tényező a monarkia politikájában, mint amennyire nálunk a király engedékenységeiben bizakodó politikusok taksálják.

Bécsben az a befolyás jutott tulsúlyra, amely az engedékenység és a folytonos kiegyezés politikáját száműzni akarja a monarkiából s programjába tartozik a magyarok letörése is.

Nem mondunk vele új dolgot, a tények esetről-esetre igazolják, hogy van egy nemzetünkre fölülte káros hatás, ami alól a király alkotmányos érzülete sem szabadulhat, amely Ausztriában hatalmas politikai pártszerve-

zettel rendelkezik s mely ujabban a magyar nemzeti politika lejárásával, itt mi nálunk is kezd kiütközni. Egyelőre a pártok közötti féltékenység felkeltése, nemzetiségek simogatása, hatalmi versengések képében.

A válság hosszadalmassága is méltán beékelődik a bécsi újabb politikai irányzat fogaskerekébe. Szinte matematikai pontossággal kimutatható, egy-egy politikai huzásnak az előre kiszámított hatása. S a legszomorubb, hogy ha nem is tudatosan, de az ugynevezett *alvezér* urak játszották a bűnbak szerepét ebben a manőverben. Az ő hátukon át ugrált be a bécsi intrika, a cselszövés s őket kevergette, mint a kártyát, amikor a valódi vezérek, a nemzet által hivatott vezérek játszmája nyerőre fordult. Szinte elképzelhetetlen, hogy a pártvillongás, a hatalmi irigykedés annyira elvakítja egyes politikai csoportok tisztánlátását, hogy nem veszik észre, mi készül ellenük Bécsben, hogy ők önkéntelen eszközei a legveszedelmesebb politikának, mely valóban országunkat fenyegette.

Nagyon mély és a lelkek őszinteségéből fakadó megértésnek kell elkövetkeznie, hogy a magyar nemzet veszély és károsodás nélkül állja meg az ellene folyó ellenségeskedést. Ehhez elsősorban magunkat kell legyőznünk. Minden idegen támadásnál csunyhább és veszedelmesebb az a testvérharc, ami képes volt egy hatalmas pártot szétszakítani s egyben megnyitotta a személyeskedés szennyes áradatának zsilipjeit. Nem megosztott, egymással

elkeseredetten versengő pártokra szakadt nemzet a mi ideálunk, hanem egy közös nemzeti szellemben egyesült ország, mely aztán fog birni olyan erkölcsi és anyagi erővel, amivel szemébe nézhet az osztrák csalfaságnak, ami tudvalevően nem mindég erőszakos, hanem többnyire igéretekkel, ranggal, pénzzel ravaszul törbeejtő. Ami sötét egünkön várjuk kiragyogni ezt a betlehem csillagot. Várakozás, remény és hit a nemzet kiapadhatatlan erejében, ez ad vigasztalót szomorú ünnepünkön.

Vasufigazgatóság Kassán.

A Máv. reorganizációja.

A magyar államvasutak szervezete ma azon a ponton áll, hogy megindult a tanácskozás miképpen kellene a Máv. baján segíteni. A magyar királyi államvasutak jövedelmezősége az alábbi években nagyon megcsappant. A forgalom emelkedett, ezzel együtt a bevételek is. De ez az emelkedés nem állt arányban a kiadások szaporodásával, úgy, hogy évről-évre csökkent a fölösleg s az állami vagyon legnagyobb része a vasut, ugyszólván alig jövedelmezett valamint Elsősorban tehát a jövedelmezőséget kellett fokozni. Ez meg is történt. Hosszas tanácskozás után megalkották az új vasuti díjszabást, mely nagyobb terheket ró a szállító közönségre, de biztosítja a jövedelmezőség forrását.

Az új díjszabás 1910. január elsejével lép életbe s abból az elvből indul ki, hogy a szállítóközönségnek csak másodsorban érdeke, hogy néhány fillérrel olcsóbban szállítson, a legfontosabb az, hogy a szállítás gyors, megbízható és kifogástalan legyen.

Egy bucsuzás.

— Komjáthy Závodszy Terézről. —

A Napló számára írta: Faragó Ödön.

A színész világ ezerszintű országában harmonikusan élni, becsületet szerezni a névnek, az Élet legnagyobb művészete. Ez a pálya az, ahol az érzések, az indulatok minden skáláján keresztül megy a harcolója. Minden harcosa mire elér a bucsuzkodásához, csendes türelmü bölcsesé fejlődik át. A haladás lépcsője tanítja meg erre az embert, mert itt sem születnek tábornoki gallérral a harcosok: itt azzá lehetnek sok küzködés árán. Ne higgye senki azt, hogy ezen a gyönyörű pályán nem keservesen kell megszerezni az arany gallért, legyen az férfi, akár nő. Természetesen csak azokról lehet szó, akikben a született tehetség megvan arra, mint kezdeményező alap, hogy később elérjék a vágyukat, — egy jó színésznek nem lehet más vágya, mint az ideálját elérni. Az ideál a művészet tisztasága. Minden más pálya tíz-tizenöt évvel meguntta válik birtokosára nézve — a mi pályánknál épen a fordítottja van meg: mennél többet töltünk el rajta, annál megbe-

csültebbé, annál becsesebbé válik előttünk a pálya iránti ragaszkodás. Ez a lelki élet tisztulása. Mikor ennek a szeretetnek tisztaságáról van szó, akkor eltörlődik az igazi színész előtt minden, akkor jóformán a lelkünk sem a miénk — hanem a célé, a közönségé. Mindent a közönségért és csak másodsorban magunkért — mi vagyunk az eszköz, a melyen át a tiszta művészet oda plántálódik a közönség elé. A mai modern német kultúra szele megcsap bennünket minden oldalról — remegve állunk meg a fejlődés látára — úgy annyira, hogy emlékezetes napok kellenek arra a megállásra, amely egyre erősödő haladásunkat megállítsa. Egy ilyen megállás előtt állunk mi most. A színész sereg bucsuzást ünnepel. De ez a bucsuzás nem a régi világ harcosának szól, hanem a mi csatározónk legrajongóbb lelkü katonájának. Mert bár *Komjáthy Závodszy Teréz* bucsuztatjuk a régi lelkesedés hangján, de csak a hangért megyünk vissza a magyar színészek classicus világába, a bucsuzásunk ifju, fiatal. Bucsuzik a classicus színészet katonája, a ki mindvégig modern maradt. A bucsuzás ne ejtsen bennünket melanchólikus hangulatba, hisz Komjáthy Závodszy Teréz színészete itt marad kö-

zötünk, mert a classicitás nem mehet el fölünk bármilyen modernség árán és azon a szerepkörön, a melyet ő betöltött oly meleg szeretettel, modernnek maradni több mint érdem, több mint művészet — az vezéri adomány. A mi nagyjaink, a kik előcsatározói voltak az igazi szép hirdetésének, örök hálát érdemelnek fölünk, utódoktól. Mert ne higgyék a mai modern művészek, hogy a színészet modernsége az ő érdemük . . . oh dehogya! Verjék ki a fejükből ezt az elbizakodott álmokat — modern volt a magyar színészek játéka már akkor is, a mikor még ezt a szót, a minden vonalon betörő secessionisták ki nem találták. Mert a régi nagyjaink is modernnek voltak, csak akkor más nevük volt; a művészet mindég akkor modern, ha igazságot, az élet igazságát hirdeti — már pedig ha egy színész alakítáiban nincs meg az igazság, az őszinteség, az élet igaza — verheti a mellét nap-estig — sohasem lesz modern. A színészek iskolája az igazságon épült föl — a régiek alapították ezt és így szállt ez színésztől színészre; ebben a levegőben nőttek föl a színpad rab-szolgái, a művészet hirdetői. Ez az iskola ott van Závodszy Teréz színészetén és erről az iskoláról köteteket lehetne írni, sokat.

Az első lépés a Máv. reorganizálása tehát megtörtént. A jövedelmezőség forrása biztosítottak tekinthető. A bajok ezzel nem szűntek meg. A jövedelmezőség fokozása csak eszköz arra, hogy a reorganizáció sikeresen legyen megvalósítható. A legfontosabb az elavult vasutigazgatási rendszernek sürgős reformja.

A helyes vasuti igazgatás alapfeltétele a decentralizáció, amelynek első sorban az az előnye, hogy a rendszertelenség és ötlet-szerűség helyett rendszeres igazgatás kerül. A munkakörök megoszlanak. Az ügyek intézését nem egy központi szervezet végzi, hanem a decentralizált szervezetek, amelyeknek lelkiismeretes munkásságát a központi szervezet ellenőrzi. E fölött áll azután a legmagasabb fórum, mely közvetlenül a törvényhozás ellenőrzése alatt áll, nevezzük ezt akár vasutügyi, akár közmunkaügyi miniszteriumnak.

A decentralizáció következtében tehát az ügyvezetés úgy alakulna: A vasuti vagy közmunkaügyi miniszterium a legfelsőbb igazgatást látja el, a központi igazgatóságok feladata az üzletigazgatóságok ellenőrzése volna. Az üzletigazgatóságok pedig saját hatáskörükben az igazgatási szabályzatok értelmében a vasutüzem kifogástalan fentartásáról gondoskodnának.

Ugy értesülünk, hogy a kereskedelmi miniszteriumban már elkészültek a decentralizáció terveivel és mihelyt a politikai helyzet kedvezőbbre fordul, beterjesztik a törvényhozás elé. A decentralizáció fejleményeit nekünk is éber figyelemmel kell kísérni, mert Kassa, már a hadtestparancsnoksági székhely címén is, komoly igényekkel léphet elő, egy vasuti üzletigazgatóság elnyerése érdekében.

Milliók a milliókért

A pénzügyi bürokrácia már napestig görnyed a személyzet. Készül a mérleg s a neszfogó zölddel tapétázott igazgatósági ajtó mögött fel-feldertülnek az arcok. Lassan-lassan a számok renetegéből kicsillan az aranyérc s elkezd édesen csörgedezni, miglen a részvényesek zsebébe, mint megdagadt árfolyam be nem torkollik. Ilyenkor a milliók, érezhetnének a milliókért. Nem a páncélszobákban őrzött milliókat értjük, de azt a sok beteg, szegény, sorvadó embert, akit leginkább a nyomor hajt a legpusztítóbb kórság, a tüdővész sarkertjébe. Azokra gondolhatná-

nak az aranyérc milliók birtokosai, akiket ma csak morzsákkal támogat a társadalom.

Ilyenféle gondolat járt a fejében annak a pénzügyi tisztviselőnek, aki talán Nagyváradon azt indítványozta, hogy a mérlegkészítő intézetek a haszonból szokásos közadományokat ne apró vidéki tőkegyűjtő álljótékonyokra aprózzák el, hanem adják össze ezeket a pénzeket valamely országos humanisztikus célra, például teremtsenek egy hatalmas pénzfórtást a tüdővész terjedésének megállítására, kórházakra, szanatóriumokra, amiből még édes kevéssel rendelkezünk. A helyi jótékonyági intézmények ugy is különböző címenek beszédik a maguk adóját a közönségen. A pénzügyi intézetek áldozatkészsége ne csináljon vicinális-humanizmust, hanem tegye országos hatásúvá azt a jót, amit pénz nélkül elérni lehetetlen.

Ez a gondolat úgy tudjuk foglalkoztatta a pénzügyi intézetek országos szövetségét is. De azzal vetették el, hogy későn érkezett, az idején már csinálásánál már nem jöhet számításba — legfőkébb jövőre. Igen, ez nagyon szépen hangzik. De önkéntelenül is azt kell látnunk, hogy ez a bankári jótékonyosság nem akar kiköszörölni a maga régi recsegő formáiból. Igaz is, nehéz arról lemondani, hogy a helyi lap ékes szavakban dicsérje a bőkezűséget, mely „mint jött önmagát, magasztalja”. Nehéz lemondani, a tüdővész, a tanoncmentő, a műkedvelő, önképző s egyéb egyetemenkénti deputációinak tisztelgéséről, akik eljönnek alázatosan megköszönni a 20 és 30 koronákat. De urak, mennyi pénz morzsolódik el ilyenformán. Ha minden intézet, a jótékonyosságra szánt 1000–2000 koronáját, egy országos alapba gyűjténé, mi volna itt a tüdőbeteg gyógyítás terén 10 év múlva! Ki kezdi el, vagy erről is csak határozunk — később!

Rákóczi-szobra körül.

Miért késik a pályázat kiírása.

A kassai Rákóczi szobor ügye egy év óta abban a mozdulatlan állapotban tesped, amelyet két törvényhatóság, Abauj-Torna megye és Kassa város kölesönös féltékenysége felidézett. Ennek megértésül felelőitjük, hogy a vármegye a szobor javára tárgysorsjátékot

rendezett és pedig kielégítő eredménnyel, amennyiben a 70 ezer koronát meghaladó tiszta haszonnal zárult a sorsolás. Az Abauj-Torna vármegye égisze alatt lefolyt sorsjáték eszméje Gerlóczy Béla bankigazgatótól származik, aki elsőbbit a kassai szoborbizottságnak ajánlotta terve megvalósítását. A szoborbizottság esztetikai s egyéb semmitmondó kifogásokkal — mellőzte az indítványt. Ekkor történt, hogy Gerlóczy a megyéhez fordult s miután Szalay főispán és Puky alispán rögtön felismerték a terv realitását, a kivitel semmi nehézségbe sem ütközött. A kormány a legmesszebbmenő kedvezményekkel támogatta a hazafias vállalkozást, mely a közönség körében is hamarosan hálás talajra talált.

Mind ezek után megtörtént a leszámolás. A vármegye árt a városhoz, hogy küldjön ki egy szűkebb bizottságot, mely a megyével egyetértően megállapítja a sorsjáték eredményezte összeg mikénti felhasználását. A város arra az álláspontra helyezkedett, hogy a megye gyűjtött — hát szolgáltatassa be a szoborbizottságnak a pénzt. A megye meg azt mondja: ti elmellőztétek ezt a gyűjtést, én megcsináltam, tudni akarom, hogyan használjátok fel a pénzt. És e címen helyet követel a szoborbizottságtól a pénzt. A város azonban nem tágit. Más is gyűjtött — mondják a városházán — s minden kikötés nélkül, rábizza a megjelölt célra befolyt összeget, az arra hivatott s az ügyeket intéző szoborbizottságra.

Ez a huza-vona már is egy esztendő késedelmet okozott. A város gyűjtése meghaladja a 170 ezer koronát. A megye gyűjtése 70 ezer koronával kamatozik a jelzálogbankban. E kétszázötven ezer koronával már impozáns szobrot lehet emelni. Igazán, elérkezett az ideje annak, hogy valami okos és méltányos megoldással az ügy dülőre jusson. A tény az: az ország közönsége a szoborra adakozott. A gyűjtött összeget e célra kell felhasználni, hogy a megye, mint a város a közadakozás, intencióit sérti, amikor egy puszta formalitás miatt a fejedelem emlékszóbrának megvalósulását késlelteti. Ez a közönség hangulata, a többi intézzék el az urak egymás között.

= Khuen-Héderváry gróf kihallgatása.

Khuen-Héderváry gróf kihallgatása után a helyzetről így nyilatkozott:

— Kihallgatásomon beszámoltam a fellegének összes impressziómról, a melyeket Budapesten szereztem, hogy ő felsége képet alkothasson az általános politikai föllogásról. Előadásom során kifejtettem, hogy melyik megoldást tartom lehetségesnek. Illetőleg, hogy nézetem szerint melyiknek van a leg-

Az a lelkesedés fog engem el, ami mindég itt él bennem, ha egy érdemes ember előtt állok. Kétszerez a lelkesedésem most, a mikor egy olyan nőről rovom egymásmellé a betűimet, aki eszménykepe lehet a magyar vidéki színésznőnek. Világosan mondom — vidéki színésznőnek. Nincs különböztetés az asszonyi érdemben, de van a helyben — igen. Sohasem választom el ezt — fővárosi vagy vidéki, de a színésznőnél megkülönböztetem. Ha valaki a mi mesterségünkben nemes étellel példaadásul szolgálhat társainak a vidéki színész-élet minden gyötrelmeinél — az előtt le kell rakni a hódolatnak minden fegyverét, mert Závodszy Teréz nem mindig volt Komjáthy Jánosné és ami kor Komjáthy Jánosné lett, még akkor is sokáig Závodszy Teréz maradt — ugyanis Závodszy Teréz sokat, nagyon sokat küzdött, dolgozott addig, amíg együttes munkával, egyetértéssel Komjáthyiékk lettek. Ma már az ő nevük egy fogalom. — Tiszta, utmutató jelző mi nekünk porlekedőknek: nézd az utat, amelyet végig jártam — kövess. Nincs olyan ut, amelyet simábbá ne lehetne tenni — hisz emberek vagyunk mindnyájan, de az ő utjuk gyenge homok buckáit kismítja az a nagy szeretet, ami minden lé-

pésükben ott [van. Nem tudom ennek az emberpár megértésében látni azt, ki a vezető, ki a tanácsadó és ez adja meg a fenséges női ideálnak a valódi mintaképét, — mert ha egy asszony a színészetében erkölcsi erővel művészi hitvallást teremt — a feleség szerepében ugyanezt — úgy egy ilyen asszonyt, az Életnek, a színpadnak ilyen művészt bucsuztatni nem volna szabad. Most még azt várják azok tőlem, akik elolvassák e szerény pár sort, hogy írjak valamit Závodszy Terézről — a kezdő éveiről; a színésznőnek ez a legkedvesebbje az életben: a visszaemlékezései; a mult édes küzdelmei — hát ő is volt kóristáné mint annyi sok nagy; ő is operette énekes nőnek készült és volt is egy darabig — maga varrta a ruháit, amit mint kezdő direktorné a színházi ruhárával is megcselekedte; sokat nélkülözött — talán túl sokat; de ezek mind oly meleg visszhangjai a multnak, hogy az ő szerény lelke önmagában megtalálta az eredményt és azt leírni, másnak elszámolást csinálni még most korai is volna. Valójában ma nem tudok számot adni magamnak arról, hogy miért bucsuzik Závodszy Teréz a színpadtól??

Munkaképes színész, tele rajongással,

szerepével a színpad iránt. Lehet azonban, hogy a nemes női lélek ez elhatározásával ismét tanujelét adja a legszebb, a legértékesebb tettének, — helyet ad a fiatalabbnak, jöjjenek most azok. Mintha hallanám kedves hangjának meleg zugását, a mint mondja: — nem, engem hagyjatok már itthon az én kis fészkeimben, látni akarlak benneteket egészen kívülről, hadd szeressem meg még jobban ezt a hálátlan mesterséget! Aztán a színészek ne bucsuztassanak, mert a szemem továbbra is rajtatok lesz! — Az igazság kedvéért ki kell azonban jelentenem: Komjáthyné — a legaranyosabb direktorné az összes direktornék között, mert a mi hibáinkkal nem törődik, nem bánt érte bennünket — és épp ezért a bucsuzás, a távozás nekünk a fájdalommasabb, mert még annyit sem láthatjuk a színháznál, mind eddig. A közönség azonban ezt mind nem érzi, nem tudja, ő csak azt látja azon az estén, hogy Komjáthyné igazi művésznő és ahova ma eljutott saját, munkájának, lelkesedésének eredménye, amelyet megünnepelni egy közönségnek végtelen öröm és egyúttal kiváltságos osztályrészt.

több kilátása. Elmondhatom azt is, hogy nagyjában kedvező impresszióról számoltam be a felségnek, még pedig azért, mert sehol izgalmas hangulatot nem találtam, a mi a megoldást nagyon elősegíti. Hogy ezt az impressziómat miből merítettem, — éppen az ennek alapjául szolgáló tényeket mondtam el a felségnek és azt hiszem, hogy ezeknek a részleteknek az elmondását a közvélemény nem kívánja, de nem is kívánhatja tőlem. A mi a dolog lényegét illeti: *Lukács László folytatni fogja tárgyalásait.*

Lukács László deznált miniszterelnök. Tárgyalás a pártokkal.

Lukács László és gróf Khuen-Héderváry háromnapos budapesti tanácskozásainak eredményéről tegnap beszámolt a király előtt. A két audiencia eredménye — mint azt a *Napló* tegnap távirati rovatában közölte — hogy a felsége *Lukács Lászlót miniszterelnökké deználta és megbizta a pártokkal való tárgyalással, valamint a kabinetalakítással.* A deznált miniszterelnök a kihallgatás után Budapestre utazott, már a mai napon megkezdte a tárgyalásokat a pártokkal s lépést tett a kabinet alakítása iránt.

A szerdai ülés után előre látható volt, hogy a döntés már csak órák kérdése lehet. S valóban örömmel kell fogadni, hogy a hónapok óta vajdó bizonytalanság után végre megindult a helyzet tisztulásának folyamata, Lukács László megbízatása azt jelenti, hogy a királyi elhatározás az alkotmányos megoldás felé dől el. A Wekerle-Andrássy-Kossuth kabinet, mindenesetre megszabadult annak a ráfogásnak az odiumától, hogy minden erővel a hatalmon akar maradni. Rövidesen a pártok vezérei, akik a kabinetben való lekötöttségüknek nehézségeit viselték, visszanyerik akció szabadságukat s ezzel mozgásba jönnek olyan erők is, amelyek eddig a nyugodt várakozás télienségére voltak kárhóztatva.

Ünnep előtt aligha látjuk tisztán az új alakulást. Lukács Lászlón a sor, hogy a pártokkal tárgyaljon és kabinetet alakítson. S a pártok feladata, hogy Lukácssal a megoldást illető tanácskozásokat felvegyék. A taktikázás idejét multa, nyíltan és őszintén kell eljárni s a homályban való tárgyalások is megérették a nyilvánosságra. Meg fogja tudni a nemzet, hogy mit hozott Lukács, milyen engedményeket sikerült elérnie az önállóbank ügyében, mely az egész válság gerince. S megtudjuk, hogy a pártok sorában is miféle hajlandóság mutatkozik. A kombinációk után határozott figurakkal alakulhat ki a politikai helyzet saktablaja.

Lukács László a függetlenségi párttal akarta és akarja a válságot megoldani. Ennek a megegyezésnek legfőbb feltétele az egyenlő, általános választói jog és gazdasági önállóság megteremtése és ebben az önállóbanknak létesítése Lukács ez álláspont ismeretével ment Bécsbe, s ha az előzmények után elvállalta miniszterelnökké való kinevezését, az más reális alapon nem képzelhető, mint hogy a király elfogadta a függetlenségi párt álláspontját a kibontakozás alapjául. Ha ez így van, akkor a függetlenségi politikának fényes diadala, mert azt jelenti, hogy a király az önálló bankkal szemben elfoglalt merevségből engedett.

A mindég jól értesült Neue Freie Presse azonban eleve hírül adja, hogy a királynál semmi esetre sem lehet számítani arra, hogy az önálló bankot bármi formában is megígérje. A tárgyalások tehát csakis e szűkebb határok keretén folytathatók. Így is nagy haszon az ország szempontjából a helyzet tisztulása. Vége a homálynak s a politikusoknak végre komolyan helyt kell állani a forumon.

Színházi érdekességek.

(Husz premier egy sorban. — Ujdonságokra készülnek. — Az ördög verseny. — Külföldi szenzációk. — Színészek vetélkedése. — Klasszikus esték. — Uj operettek — Carmen.)

Husz premier alig három hónap alatt — még statisztikai száraz ténynek is sokat mondó egy vidéki színház beléletében. A vidéki színpadon elvégre örökös akcióban áll a művészi személyzet. A szereplők nem pauszálnak s ritkán esik meg, hogy használható és szükséges tag elmondhatná: most egy hétig nem játszom. Ha nem is szerepel valaki a rendes repertoiron — a direktio és a rendezés gondoskodik, hogy el ne unja magát a színész. Husz premier, igazán gyönyörű bizonyossága a kassai színészek ambiciójának — és produktív képességének. De egyben Komjáthy áldozatkésztségének jele is, mert minden premier új költség, egy szerzői jogdíjban, mint kiállításban, felszerelésben és egyéb az előadáshoz tartozó más kiadásban.

Csalódiik azonban, aki azt hinné, hogy ilyen buzgó kezdés után a színház ellankad. Az ujdonságok egész sokasága vár bemutatást. Mindjárt a karácsonyi ünnepek után *Didring* Ernő, a különös dan író rendkívül érdekes színműve a *Vakmerő játék* kerül színre. A berlini, a bécsi közönség az izgalomtól elhülve adózott a szerző genialitásának, azt hisszük, ez az idegeket is felkorbácsoló darab Kassán se fog hatást tévesztetni, különösen *Fáy, Majthényi, Bartha* és *Bárony* erős művészetével. Néhány repiz és kedvelt repertoire darab után, az új esztendő második napján, mely vasárnapra esik *Tilos a csók* című operett perdül a színpadra, hogy ami könnyed jövedv, tréfa, bájos csináltság egy bokréta szedhető, azt vig és fülbemászó muzsika mellett a közönség felderítésére szánja. A főszerepeket *Váradi, Megyeri, Ujváry, Vágóné, Barna, Faragó, Sziklay* játsszák. Azután jön jan. 5 én *Fedora Komjáthy*né Závodszy Teréz bucsuja. Ez ünnep. Ehhez nem nyulunk a tudósító kezével e helyütt. Erről másutt. *Az ördög nem alszik.* Amit abból is tapasztalhatunk, hogy három ambiciós színészünk: *Faragó, Majthényi* és *Virányi* költik fel *Molnár Ferenc* pompás darabját — s versnyre kelnek az elsőségért. Ördögi verseny, nem is utolsó dolog, különösen ha ilyen nemes ambiciók hevitik. *A sasfók, Jákó* Amáliának hozza meg vágyainak teljesülését. Ez a fiatal és talentumos színész nő maniakusan rajong *Sarah Bernhardt* híres szerepeért s január 9-én — azt beszél — be is bizonyítja, hogy nem hiába. Az énekesek a *Színésztér*. *Eysler* Karoly, a híres bécsi komponista új operettjével foglalkoznak. Pompás feladathoz jut *Váradi, Megyeri, Barna, Tihanyi* és *Faragó*. Uj repiz készül a *Boccaccio* operettből. Itt meg *Hornyai Janka* és *Megyeri Ilonka* készül a slágeret kívágni. *Persze Csanády* Irma se hagyja a jussát, aki viszont a *Carmen* opera címszerepére készül.

A drámai személyzetre is esőtül hull a szerep. Kötő darab *Berton Találkozás* című színműve, melyet most szerzett meg *Komjáthy*. S aztán jön *Shakespeare* eddig Kassán nem adott remeke, a *Vizkereszt* című klasszikus vígjáték. A magyar szerzők élén pedig *Molnár Ferenc* új darabja a *Liliom*. *Virányi* fogja játszani a *Hegedüs* creálta híres szerepet s *Julit* valószínűleg *Harsányi Margit* osztja az igazgató. A *Liliom* próbái hamarosan megindulnak s ez a diadalmas magyar darab a közeli premierek élére kerül. Szenzációsnak ígérkezik a *Sári bíró*, *Moriz Zsigmond* népies vígjátékának a premierje, mely a Nemzeti Színházban aratot nagy sikert. Az *Ujházy Ede* creálta címszerepet *Faragó Ödön* játssza. Közeli ujdonság *Földes Imre* a *Kurussló* című színműve, melynek főszerepét *Virányi* adja.

Egy lélekzetre ennyit szedtünk össze a színház tájékán. Legfontosabb kulturintézményünket, ha a fűtő készülék nem is, de az ambició és művészi becsvágy, úgy látjuk, magas fokra hevít.

Tarkaságok.

(A kakadú. — Nyelvtani titok. — Az inkaszans. — Változások a bohém asztalnál.)

Egy kassai nagykereskedő család tart magának egy kakadut. A színes tollu madarat nagy becsben tartják és a szolgálónak nagy szeretettel kell gondoznia.

A kakadu egyszer rossz hangulatban volt és átharapta éles csőrével a szolgálóleány ujját. Ez vérző ujjával elstett egy orvoshoz.

Az orvos persze megkérdezte, hogy hogyan sebesült meg.

— Megharapott egy madár — színezte sirva a leány.

— Egy madár? Ugyan ne tréfáljon! Milyen madár?

— Egy nagy színes madár . . .

— Jó, jó . . . De milyen madár? Páva, papagály?

— Nem tudom én nagyságos ur, — felelte a cseléd — hogy mi ennek az istenverte madárnak a neve, csak azt tudom, hogy úgy néz ki, mint egy — zsidó kacska.

* * *

A Schalkház-kávéházban, a kassai buza-bórzén egy ügynök így szól a másikhoz:

— Te, énakár kiről megmondod, hogy milyen vallásu, csak arra a kérdésre válaszoljon, hogy szereti-e a sárgarépát!

— No erre már magam is kíváncsi vagyok.

— Hát ha egy ember azt válaszolja: — *nem szeretem, de megeszem*, — akkor ez az ember katolikus. Ha azt feleli, hogy: — *szeretem is, nem is*, — akkor ez bizonyosan luteránus. Ha azt feleli, hogy: — *szereti a fene!* — akkor esküdni mernék rá, hogy kalvinista. Végül, ha azt feleli, hogy: — *már miért ne szeretném?* — akkor . . . ez az ember a mi felekezettünkhez tartozik!

* * *

Megjelent egy kassai bohémnél egy számlás ember. A gazdasszony, aki ezzel a számlás emberrel már minden kifogást kimerített, hamarjában nem tud mit mondani. De aztán feltalálja magát, bus arcot vág és így szól:

— Hiába jött. a művész ur meghalt.

— Meghalt?

— Meg.

— Mikor?

— A múlt héten.

Nagy csönd. Aztán sóhajt egyet a pénzbeszedő és ezt mondja:

— Január elsején *megint eljövök*.

Es megindul lassan, mint akinek a pénzbeszedés dolgában még a halál se imponál.

* * *

A Berger-kávéházban bohémek ültek és henegetek. Nem művészi sikerekkel — hiszen az ilyesmivel szemben szerény ez a népség, hanem amivel a bohémnek legtrikábban van alkalma henegetni, pénzzel.

Az egyik, akinek képkiállítás volt, kivesz a zsebéből egy kétszáz koronás bankutalványt. Rákiált a főpincérre:

— Józsi! Váltsa ezt *be!*

Megtörtént.

A másik se rest — az újságíró — s mosolyogva huz ki a zsebéből egy százkoronás bankót és a pincérhez fordul:

— Józsi! Váltsa ezt *fel!*

A harmadik — a színész — a tárcájába nyul. Előhuz egy nagy sárga zálogcédulát s így kiált:

— Józsi! Váltsa ezt — *ki!*

Berger nagy kávéház
az előkelő közönség találkozóhelye.
Hangversenyek: kedd, szerda, csütörtök, szombat, vasárnap.

HIREK.

Vasuti kaland.

Egy sokat utazott uri ember vasuti kalandokkal traktált egy nagy társaságot. A sok kaland közül itt adunk egyet, amelynek hőse nemcsak azért érdekes, mert most hatalmas és milliomos bankigazgató, hanem mert innen Kassáról indult el pályáján. Akkor történt vele a história, mikor még Kassán könyvelt, szerény fizetés ellenében.

Járkált Budapesten és egy kávéházban ráakadt egy kassai ismerősére, aki nagyon szegény ember volt.

— Hogyan? — kérdi tőle — ön Pesten van?

— Amint látja.

— Nem jönne a ma esti vonattal haza Kassára? Mert én utazom.

— Nem — mondja az ismerős — csak holnapután szándékozom hazautazni.

— És ha megfizetném magáért az uti-költséget . . . akkor se jönne ma este?

— A szegény ember kap az alkalmon:

— Dehogyan nem. Nagyon szívesen.

Elintézi a dolgait estig, este kimennek a pályaudvarra. A könyvelő ígéretéhez híven megváltja az ő számára is — a harmadosztályú jegyet. Ez ugyan nem nagyon tetszik a szegény embernek, de ajándék-csikó fogát nem nézi és beül a kupéba a másikkal.

Reggelig dőcög velük a személyvonat. A könyvelő édesen alszik a kemény fapadon, a szegény ember azonban álmatlanul vergődik. Megérkeznek Kassára.

— Nos? — kérdi a könyvelő — hogy utazott?

— Rosszul. Egész éjjel be se hunytam a szememet.

A könyvelő arca felderül.

— Akkor rendben van minden. Én tudniillik tudtam, hogy maga, aki valaha jobb napokat látott ember, nem fog tudni aludni a harmadik osztályon. És mivel én a pesti nagy sorsjátékon ötven ezer forintot nyertem és ezt a pénzt most viszem haza, *kellett valaki, aki egész éjjel virrasszon mellettem, hogy meg ne lojpanak.*

Szóval nem csoda, hogy bankdirektor lett belőle.

300 vers 48 óra alatt.

A rekord költő.

Odaát Amerikában, az üzleti fogások és fejetetejére állított ötletek széles hazájában talán megmozgatná a kedélyeket egy olyan terv, aminő egy fiatal magyar poeta fejből pattant ki. A három kedvelői emlékeznek még Lovászy Károlyra, aki a közelmúltban két egymásután következő kötetével ugyan csak szenzációt keltett. Az egyikben neki-támadt a modern költészetnek és sikeresen csufolta ki az ultramodernség félszégéseit, a másikban a kávéházi élet került sorra.

Lovászy most egy olyan tervvel állt elő, amelyet vegyes érzelmekkel lehet csak fogadni. Hogy a közönség szimpátiája mellette vagy ellene lesz-e, majd elvállik. Terve az, hogy farsang két napján egy ülőhelyében, a belépődíjas közönség szemeláttára és füle halatára háromszáz verset ír meg rövid negyvennyolc óra lefolyása alatt. A témákat harminc ír adja a versöntőnek, amiket a farsangi tréfa megnyitásokor lezárt borítékokból a rendőrség tagjai olvasnak fel. A téma feladatuk a gyorsköltőnek, aki felszólja önmagát és gyors egymásutánban leberregi a háromszáz verseket. Most az a kérdés, hogy étlen szomjan-e? Mert csak ez pázolna egy igazi költőhöz. Aztán három nap mulva megjelenik a verstömkeleg egy kötetben, amelynek szintén az lesz a címe, hogy: 300 vers 48 óra alatt. Hogy miért teszi ezt Lovászy, nem tudjuk. Impresszáriója és kiadója bizonyára pénzt fog vele keresni. De hogy a költővel mi lesz, az is a jövő titka.

Vagy elveszti az egyik kerekét berregés közben, vagy hoppon marad. De ez is elvállik majd.

Lapunk legközelebbi száma hétfőn este a rendes időben jelenik meg. Olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk.

— **Kinevezések.** Skvór Emil kassai pénzügyi számvizsgáló pénzügyi számtanácsossá, Borsos Gyula és Gígoresku György számellenőrök számvizsgálókká neveztettek ki.

— **Áthelyezés.** Nagy Pál kassai törvénytudó telekkönyvezető Rozsnyóra helyezetteti át. Helyébe *Károlyi Lajos* rozsnyói járásbírói telekkönyvezető jön.

— **Tanácsülés.** Kassa város tanácsa ma délelőtt *Éder Ödön* elnöklete alatt ülést tartott, melyen a rendes folyó ügyeket intézték el.

— **Sauer Emil Kassán.** A világhírű zongora művész: *Sauer Emil* január hó 6 án érkezik Kassára. A szenzációs művészi esemény iránt nem csak Kassán, hanem az egész felvidéken igen nagy az érdeklődés. A hangverseny rendező *Vitez* céget több vidéki család jegy irányában megkereste. *Sauer Emil* iránti tiszteletből *Bösendorfer* bécsi zongora gyára a hangversenyre külön concert zongorát küld.

— **A csereháti vasut.** Ma délelőtt a csereháti vasut ügyében Szalay László főispán elnöklete alatt értekezlet lesz, a melyen az összes érdekelt megyei és városi, valamint ipari és kereskedelmi körök képviselői meghívást kaptak. A várost *Éder Ödön* polgármester képviseli az értekezleten. A csereháti vasut, a mely Szikszó és Szendrő közötti vonalra van tervezve, a megye délnyugati részét teljesen elvonná Abaujmegye szívéből — Kassától s Miskolc felé terelné a forgalmat. Ami a csereháti vasut megyei vonatkozásait illeti, azzal már egy alkalommal igen meggyőző cikk keretében foglalkozott a *Napló* s ama közleményünk is kimutatta a tervezet vonal hátrányait. Most arról van szó, hogy a tervek akként változtassanak meg, hogy Forróencs legyen az összekötő pont az államvasutak fővonalán. Ezt sürgeti Kassa ipari és kereskedelmi érdekeltsége, ez irányban járt deputáció e hó 14-én Szalay László főispánnál, a ki a maga részéről hozzá járult a felszólaláshoz s támogatását megígérte. A mai értekezlet fogja a további lépéseket megbeszélni.

— **A Kassai Társas-kör palotája.** A kassai társas-kör mint értesülünk megvásárolta a Haltenberger Peter fele Bercsényi-utcai háztelket, ahol nagyszabású palotát épít. A társas-kör fejlődésének szép bizonyossága, hogy immár saját hajlékba kerül. Az új kaszinópalota remélhetőleg a kassai liberális elemek találkozó helye lesz. Az építkezés valószínűleg már a tavasszal megkezdődik s a belváros egy impozáns és modern épülettel fog szaporodni.

— **Önkéntesek karácsonya.** A kassai önkénteseknek a karácsony csillagot hozott. Nem sokat, csak egyet, de már ezzel is altisztí rangba jutnak a kassai önkéntesek, akik ma büszkén varrták föl e kriszkindlit a gallérra.

— **A kivilágított Kassa.** A karácsonyi éjszaka alkalmából a város területén ma az összes gázlámpák égni fognak, ugyszintén a fő-utcai villanygömbök is ragyogni fognak éjjeli egy óráig. A városi hatóság ezen in-

tézkedése a közönség kényelmét szolgálja, miután az éjjeli misék kultusza ma éjszaka talpra állítja a katolikus társadalom sokadalmát.

— **A városi segély felosztása.** Az állam által engedélyezett 42 ezer korona segítség felosztása iránt a tanács az ünnepek után fog előterjesztést tenni. Miután a város tisztviselőinek fizetését az állam által közzétett tervezetnél gavallérosabban rendezte, a városi segély a rendelet intenciója szerint városszabályozásra, a rendőrség fejlesztésére fordítandó. A bizottsági tagok közül sokan szeretnék a külvárosi utcák szabályozását, helyesebben rendezését, kikövezését a segélyösszeg kétharmadával fedezni. Az egyharmad pedig a rendőrség fejlesztésére volna fordítandó.

A kassai gyermekvédő-liga nyilatkozata. *Bartay Oszkár*, mint az Országos Gyermekvédő-Liga kassai választmányának titkára, a következő sorokat intézte lapunkhoz:

Az „Abauj-Kassai Közlöny“ f. évi 290. számában az Országos Gyermekvédő Ligáról megjelent apró közleménye, egész akaratlanul is, nagyon ártott kassai intézményünknek, miután azzal városunk jószívű közönségének lelkében önkénytelenül is a gyanúnak árnyékát elhittette. Pedig ez teljesen felesleges és indokolatlan volt. Egy központi tisztviselőnek gyarló botlása nem ok egy nemes és humanus intézmény meghurcolására és sárbatiprására. Megbűnhődött érte, állását elvesztvén. De különösen rosszul esett ez a támadás nekünk, a Liga kassai választmányának, azon testületnek, melynek minden egyes tagja teljes önzetlenséggel, meleg szeretet és lelkesedésből küzd és farad a nemes cél érdekében. Lelkiismeretesen és minden zaj nélkül végzi a teli hónapok alatt az ingyen tejesztás áldásos munkáját, sz. mos erre rászoruló szegény gyermeket felruház és téli ruhaneművel lát el a zord téli idő alatt s mindezt az itt összegyűjtött fillérekből.

A szépen működő és fejlődő bölcsőde és a rövidesen megnyíló napközi otthon berendezésének költségei pedig jóval felülmúlják a gyermeknapi jövedelmet, tehát semmi ok abbeli félelemre, hogy az itt gyűjtött pénz rossz helyre kerül, megnyugvással veheti mindenki tudomásul, hogy a kassai fillérekkel a legsajgóbb sebek enyhíthetnek.

Megnyugvásunkra szolgál ugyan egyidejűleg, hogy az „Abauj-Kassai Közlöny“ következő számában, őszinte sajnálatát fejezi ki, a „szerencsétlen véletlen következtében“ megjelent közlemény felett, de bármily szépen nyilatkozik is a helyi választmány eddigi működéséről, az el nem tagadható, hogy az ilyen közlemény egy bizonyos nyomot hagy mindég hátra s hogy azt végleg kiirtani sok időbe és igen nagy fáradságba kerül, időnk és erőnk pedig hasznosabban kívánjuk felhasználni.

Tapasztalva azonban a kassai sajtónak intézményünk irányában eddig mindenkor tanusított jóindulatu magatartását, reméljük, de különösen kívánatosnak tartjuk a nemes ügy érdekében, hogy az ilyen indokolatlan megtámadások kerültessenek és ne ismétlődjenek.

— **A rendőrség fejlesztése.** Váczy József főkapitány nagyszabású memorandummal fordult már többször a törvényhatóságokhoz, melyben kimutatta, hogy Kassa közbiztonsága immár sürgősen követeli a rendőrség fejlesztését. És pedig úgy a rendőrség hiányosság, mint a tisztikar szaporítását. Az új városi szervezet 13 új rendőrszemmi állást rendszeresített,

azonkívül egy rendőrfelügyelői állást. Mindez azonban még nem elegendő. A rendőri őrszolgálat hiányosságai meg nem szűntek, nem különben a bűnügyi osztály is alapos megerősítésre szorul. Most, hogy a város államsegélyben részesült, mely kifejezetten a rendőrség fejlesztésére fordítható, Váczy József főkapitány újabb memorandummal fordul a törvényhatóságához s a rendőrségi létszámnak hat éven át, évenkénti 5 rendőrrel való szaporítását, valamint a bűnügyi osztályban 2 fogalmazói állás rendszerezését kéri. Az ügyre még visszatérünk.

— Az ügyeletes-kocsis ur. Mind gyakrabban hallatszik panasz a közönség köréből, hogy az éjjeli szolgálatra kirendelt bérkocsisok nem teljesítik kötelességüket s hanyagságukkal és nemtörődömségükkel nem egyszer nagy kárt okoztak az őket igénybevevőknek.

Tegnap megint épületes dolog történt. Dr. Weisz Rudolf orvos sietve jött a színház elélt álló 47. számú bérkocsishoz s be akarván szállni a kocsiba, azt mondta, hajtson a lehető leggyorsabban, mert egy igen súlyos beteghez hívták. És mit csinált erre a tisztelt ur? Azt mondta, hogy egy óra múlva a vasúthoz kell mennie és ő bizony nem mozdul innen. Szólt, tovább szivarozott s nem is felelt az orvos ismételt kérésére.

Reméljük, hogy a dolog nem marad anynyiban és oly büntetést fog kapni a szolgálatát oly kitűnően teljesítő kocsis, aminőt megérdemel.

— A világ leghosszabb alagutja. Csak készülőben van. Ugyanis a francia és olasz kormány között véget érték a beható tárgyalások arra nézve, hogy a két állam közötti közvetlen vasúti forgalmat élné kiteni kell. Ezt azonban csak egy alagutal lehet megoldani s elhatározták, hogy ezt az alagutat a Mont Blanc alatt vezetik keresztül. Az új terv szerint az alagut a Mont Blanc és a Szent Bernát szoros között fekvő Sol Sorretten hatol keresztül s a világ leghosszabb alagutja lesz. Még egyszer olyan hosszú volna, mint a Simplon alagut, mely 19.803 méter hosszú s jelenleg Európa leghosszabb alagutja.

— Megzavart pásztoróra. Hiába, a szegény embert nem szereti a jó Isten. Ime a bizonyosság. Tegnap este nagy hévvel udvarolt egy 34-es vitéz egy tűzesszemű szép cigánylánynak. Az udvarlás már forrponjtát érte el, mikor a legény epedve sugott valamit a lány fülébe. . . . Hogy mit? Mindenki kitalálhatja, mert a Schaikház nagyszállóda felé vették utjukat. Midőn a bejárathoz értek, gondolkodni kezdtek. Drága a szoba, pláne most télen! Jó lesz az a hely, ahol két nulla húzódik meg szerényen az ajtó fölött. De alig hogy bementek, jön a rend jámbor öre, hogy a tiszta erkölcsöt megvédje. Ez azonban nem ment oly könnyen, mert vasra kellett verni a temperamentumos és az amugy is feltűzött cigányleányt, hogy a Miklósbán hűtse le forró szenvedélyét.

— Szilveszter. A „Kassai Kereskedők köre“ f. évi december hó 31-én saját helyiségében (Fő-utca 60) könyvtára javára tánc-csal egybekötött zártkörű Szilveszterestélyt rendez, melynek műsorát a rendezősrög ötletesen válogatta össze. Az estélyen közreműködik Faragó Ödön, a kassai Nemzeti Színház tagja is, aki jól ismert kupléelőadási művészetét fogja a jótékony cél érdekében latba vetni. A műsörtánc követi, melyhez a zenét Bundzik Pista nemzeti zenekara szolgáltatja.

— Filharmonikai női zenekar az „Otthon“ kávéházban. Ma, szombaton és a következő napokon Földessy Szerén hegedűművész nő vezetése alatt 10 nő- és egy férfi-

tagból álló Magyarország legelső női filharmonikai zenekara hangversenyez. Jóindulatu páártfogást kér Kálmán Gyula kávé.

— Sebes hajtás. Tomaskó István aranyidai és Halkó János semsei lakosokat sebes hajtás miatt állították elő a rendőrségen.

— Tűz a püspöki palotában. Tegnap délután a püspöki palota kéményében tűz támadt. Ezt azonban észrevették és hamarosan eloltották. A tűz Krotkowszky Ferenc kéményseprő egyik alkalmazottjának hanyagsága miatt ütött ki, ki ugyanis a kéményt rosszul tisztította.

— Az ünnepek ideje alatt legkellemesebb szórakozást nyújt a Kőváry-Lakatos képkiállítás a Schaikház I. em. termében. Belépődíj 30 fillér. Nyitva egész nap.

Szobába való tornaszerek
Quirsfeld János, Fő-utca 51.

Színház.

Színházi műsor:

PÉNTEKEN: Nincs előadás.

SZOMBATON: d. u. A császár katonái.
este: Tánccos huszárok.

VASÁRNAP: d. u. Angot asszony leánya.
este: Az erdész leány.

HÉTFŐN: Vakmerő játék.

KEDDEN: Vakmerő játék.

SZERDÁN: Mary Anne.

CSÜTÖRTÖKÖN: Orpheus az alvilágban.

— Barics Gyula távozása. Eltűnt a baritonista — s mintha nem is a napokban hanem már jó régen távozott volna. Barics Gyuláról van szó, aki sok komoly ígéretet mutatott, de keveset váltott be belőle. Nem mintha tehetségtelen volna, hanem léháskodása miatt. Léha életnek lett a beteg, s a jobb sorsra érdemes fiut, még Komjáthy ismert erélye sem bírta megfékezni. — E héten szerződést bontottak. Másnap új egyezés történt, mely szerint Komjáthy nem ragaszkodik ahhoz, hogy Barics énekes szerepét betöltse s gázsijának érintetlensége mellett, alkalmat ad neki, hogy magát gyógykezeltse. Az összes kikötés abból állott — hogy Barics ne járjon vendéglőbe, kávéházba, mert ezért nem tud hangjához visszajutni. Barics belement az egyezésbe, de huszonnégy óráig se tudta betartani. Komjáthy véletlenül a kávéházban lepte. Ezen annyira elkeseredett, hogy másnap levelet írt az igazgatónak, melyben bejelentette, hogy végleg távozik a társulattól s egyúttal az énekesi pályáról is lemond s drámai színész lesz. Komjáthy a jogigények fentartása mellett ezt tudomásul vette. Barics szerepét Bihari tölti be, míg az új bariton énekes megérkezik.

— Palásthy Sándor vendégfellépése. Palásthy Sándor sziniszegző, aki több éven át Komjáthy János társulatának népszerű és közkedvelt tagja volt, a legközelebb három estén át vendégszerepel a kassai szinpadon. Palásthy egyik legjobb szerepét *Cassanovát* és a *Mary Anne* operetben a zeneszerzőt fogja játszani. A harmadik szerepben még nem történt megállapodás. A vendégszereplés január második felére van tervezve.

— Ünnepi előadások. Karácsony előestéjén nincs előadás. Első ünnepnap, szombaton délután a *Császár katonái* című nagyhatású szinmű, este a *Tánccos huszárok* operett kerül színre. Az operett főszerepeit Váradi, Hornyai, Faragó, Barna, Csanádi játsszák. — Karácsony második napján, vasárnap délután az *Angot asszony leánya* című nagy operett megy Hornyai, Csanádi, Barna, Tihanyi és Ujváryval a főszerepekben. Este az *Erdészleány* operett kerül színre. Váradi Margit játsza a kitűnő címszerepet, ismert művészetének vonzó erejével.

A Napló előfizetése.

19010 január hó elsejével a Napló politikai napilapra új előfizetést nyitunk. A lapot most jelentkező előfizetőinknek január 1-ig ingyen küldjük. Vidékre és helyben kívánatra mutatóványsszámmal szolgál a kiadóhivatal.

Előfizetési árak:

Egy évre 14 K
Félévre 7 K
Egy negyedévre . . 3 K 50

Vidékre havonként 50 fillérrel több.

TÁVIRAT — TELEFON.

Lukács Budapestben.
Parlamentáris kormányt akar.

Budapest, dec. 24

Lukács László, ki visszaérkezett Budapestre, még ma délelőtt nem lépett érintkezésbe a pártok vezérével. Lukács ma avval foglalkozott, hogy a parlamenti vezéremberekkel érintkezett és azt puhatolta, hogy ki-nevezése milyen hangulatot teremtett.

Az erre vonatkozólag bevont információk mind arra mutatnak, hogy ugy a politikai világban, mint a nagyközönség sorában, mely feszült érdeklődéssel leste a politikai helyzet fordulatát, egyelőre nagyon tartózkodó a hangulat Lukács regimmel szemben, mert nem tudni, hogy mit hozott Lukács. A politikai világban az állásfoglalás csak azután lesz nyilvánvaló, ha a helyzet is kialakul.

Beavatott helyről nyert információ alapján közölhetem, hogy Lukács ma délelőtt többeknek kijelentette, hogy szigoruan alkotmányos miniszteriumot akar alakítani. Az a program, melyet magával hozott minden tekintetben alkalmas arra, hogy a függetlenségi többség támogatását nyerje. A függetlenségi párt programjának sarkalatos pontja a gazdasági önállóság és az általános választói jog.

Az ő meghatalmazása az általános választói jog megcsinálására, azonkívül a gazdasági önállóság előkészítésére is szól. A választói jogot általánosnak, egyenlőnek és ugy akarja megcsinálni, hogy a magyar nemzet szupremáciáját szem előtt tartsa. A gazdasági önállóság tekintetében pedig olyan megoldást hoz a bankkérdést illetőleg is, mely teljesen alkalmas az általános megnyugvást keltetni.

Lukács most folytatni fogja kísérleteit a kormányalakítás iránt.

Lukács tárgyalása.

Budapest, dec. 20.

Ma délelőtt Lukács László felkereste Bánffy Dezső bárót, majd gróf Serényi Bélaival tanácskozott.

A függetlenségi és 48-as párt hívására ma Justh Gyula Toronyáról a fővárosba érkezett. Azonnal összehozta az intéző bizottságot, amely megkezdi Lukács Lászlóval a tárgyalást. Justh Gyulát még a mai nap folyamán felkeresi Lukács.

A függetlenségi pártok azt hiszik, hogy sikerülni fog a megoldás elé gördülő akadályokat elkerülni.

A király karácsonya.

Bécs, dec. 24.

A király ma Walseeba utazott, hogy a karácsonyt Ferenc Szalvátor főherceg családjánál töltsse.

Csöke Ferenc utóda.

Budapest, dec. 24.

Az elhunyt Csöke Ferenc miniszteri osztálytanácsos helyére, a kereskedelemi miniszterium elnöki osztályába Áry Pált bizta meg az ügyek vezetésével.

Kiadótulajdonos: MURÁNYI JÓZSEF.
Nyomatott: VITÉZ A. ut. könyvnyomdájában.

KASSAI NÉPBANK R.-T.

Fő-utca 22. sz. I. emelet (saját ház)

foglalkozik a bankszakmába
vágó összes ügyletekkel.

Elfogad betéteket betét-
könyvecskékre és cheque-
számlára a legelőnyösebb
feltételek mellett. — Váltó-
kat, kisorsolt értékpapírokat
leszámitol. — Folyószámla
hitelt engedélyez fedezet
alapján. — Értékpapírokat,
külföldi pénznemeket vesz
és elad. — Szelvényeket
díjtalanul vált be.

Felvilágosítások készséggel adatnak.

Magyar Általános Hitelbank

KASSAI FIÓKJA.

Alapítóké 60.000.000
korona, :: Tartalék-
alap 35.000.000 kor.

Foglalkozik a bank-
szakma összes ágaival

Takarékbetéteket 4°,-al

kamatoztat tőkekamatadó mentesen.

KIRCZ VILMOS ÉS FIAI

gőzfűrésztelepe

KASSA.

A Kircz Vilmos és fiai cég, mely 1864-ben keletkezett, 1895-ben alapította a Csermelyvölgyben a kassai gőzfűrésztelepet. A telep, mely 4—5 hivatalnokot és 60—100 munkást foglalkoztat, évente körülbelül **15.000 köbméter különféle**

rönkfát dolgoztat fel, melyet kizárólag Kassa szab. kir. város erdőségeiből termel. A fűrésztelep készít:

építő anyagot, ugymint deszkát, gerendát, lécet és egyéb épületfát.

Feldolgozott ipari termékeit legnagyobbbrészt Felsőmagyarországon, részben Ausztriában és Németországban helyezi el.

A Kircz Vilmos és fiai cég kassai irodája Fő-utca 114. szám I. emeleten van. A cég főnöke dr. Kircz Viktor. A kassai gőzfűrésztelepen kívül a cég telepei: Bodokán (Abauj-Torna vármegye), Volezen és Lowronán (Galiciában) találhatók. Az itt termelt anyag külföldi exportra szolgál.

Ifj. Kitzbichler Ulrik és Társa

vizvezeték, csatornázás- és betonépítési vállalata

Telefonsz.: 244. Kassa, Régi Szepsi-ut 1. Telefonsz.: 244.

The Neuchatel Aszfalt-társaság képviselője.

Készít:

Városi és községi vízműveket. Minden rendszerű központi fűtéseket. Szárító berendezéseket. Mindennemű beton és cementmunkát. Rabitz- és gypsfalakat. Vasbeton szerkezeteket. Városi csatornázásokat. Lég-szesz-, vízvezeték-, fürdő-, házi csatornázási berendezéseket. Gőzfűző konyha és gőzmosódákat.

Kassai Jelzálogbank Részv.-társaság

az életbiztosítással kapcsolatos betétüzletet üzletágai közé bevezette és e célból egy elsőrangú biztosító intézettel lépett szoros összeköttetésbe.

Az üzletág lényege a következő: A belépni szándékozó kötelezi magát 1 K-ás heti részletek fizetésére. A befizetéseket nem kell feltétlenül hetenként eszközölni, előre esetleg több részlet is lefizethető. Ezzel kapcsolatban egyszersmind életét is biztosítja. **15 év elteltével**, amikor is az 1 koronás heti befizetés kamatos kamataival együtt 1000 koronára nő fel, ezt a teljes összeget, vagyis **1000 koronát kézhez kapja.** — Amennyiben azonban már az első részlet befizetése után elhaláloznék, az egész **1000 K haladéktalanul esedékessé válik.** Ha azonban a díjak befizetését 15 év előtt beszüntetné, úgy **betétjét kamatos kamatjaival együtt bármikor kézhez kaphatja.**

A biztosításért évről-évre csökkenő minimális pótdíj fizetendő, amely az utolsó években már csak circa 2—3 fillért tesz ki.

Beléphetnek 20—60 évig terjedő életkorban levők

Egy-egy üzletfél több 1000—1000 K-s tételt is jegyezhet

Amidőn a nagyközönség figyelmét erre az életrevaló takarékosági módra tisztelettel felhívjuk, még csak azt jegyezzük meg, hogy az ország más helyein létesített hasonló rendszer a legmelegebb fogadtatásban részesült és ma már milliókra megy az az összeg, amely ilyképen jegyeztetett.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az üzletágot bevezető

Kassai Jelzálogbank Részvényiársaság.

GRAND CAFÉ

BERGER

KÁVÉHÁZ

Felsőmagyarország legfényesebben
berendezett kávéháza

Az úri közönség
találkozóhelye!!

Chicago collender Carambol aszfalok.

Ladvenszky Rezső

modern butoripar,
saját asztalos, kárpitos és díszítő műhelyei

Szállít saját készítményű — főképen masszív fából — **HÁLÓ-, EBÉDLŐ- és FÉRFI-szobákat.**

Specialista angol bőrbutorokban.

Állandó butorraktár a legmesszebb menő választékkal, **rézagyak, párnázott butorok** és nagy választék különféle **vas- és rézbutorokban.** — Különleges tervek szerint vállal minden e szakmába vágó **teljes lakásberendezést.**

Kassa, Deák Ferenc-u. 42.

A KASSAI HITELBANK

(Kassa, Fő-utca 30. szám, paróchia-épület), bevezette a takarékbetéteknek jelzálogilag biztosított formáját a következő módon:

Ha valaki biztosítani akarja azt, hogy 100 koronát kapjon

20 év mulva, ugy	37 korona	69 fillért,
19 " " "	39 " "	58 " "
18 " " "	41 " "	56 " "
17 " " "	43 " "	63 " "
16 " " "	45 " "	82 " "
15 " " "	48 " "	11 " "
14 " " "	50 " "	51 " "
13 " " "	53 " "	04 " "

12 év mulva, ugy	55 korona	69 fillért,
11 " " "	58 " "	47 " "
10 " " "	61 " "	40 " "
9 " " "	64 " "	47 " "
8 " " "	67 " "	69 " "
7 " " "	71 " "	07 " "
6 " " "	74 " "	63 " "
5 " " "	78 " "	36 " "

kell egyszerismindenkorra a Kassai Hitelbanknál befizetnie.

A fenti táblázatban kimutatott összeg — vagy többszörösének — beküldése esetén az intézet megküldi a 100 koronáról — vagy többszöröséről — kiállított kötvényt.

Az intézet ezt a pénzt csupán az ingatlanok becsértékének feléig nyújtott jelzálogos kölcsönökben helyezi el. A biztosított összegért nemcsak egész vagyonával felel, hanem külön biztosítékul leköti ezeket a jelzálogos kölcsönöket s a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirokból alkotott fedezeti alapot.

A kötvények birtokosai ellenőrző bizottságot választanak, mely az intézetnek ez üzletágra vonatkozó ügykezelését felülvizsgálja.

Ez a tőkeelhelyezés nemcsak azért előnyös, mert a befektetett pénz föltétlen biztonság mellett 5% -ot kamatozik,

hanem azért is, mert lehetségessé teszi azt is, hogy az, aki életbiztosítást vagy nem köthet, vagy nem akar kötni, még is biztosítsa magát. Az ily kötvény különben is több előnyt nyújt mint a biztosítás. Így pl. ha valaki oly módon akar magának 1000 koronát biztosítani, hogy ez az összeg 20 év mulva fizetessék ki, elegendő 376 korona 90 fillért egyszerre befizetnie. Ha pedig a fizetést pl. 10 esztendő alatt részletekben akarja eszközölni, úgy ha

az első évben K. 37.69-et, vagyis a 20 év mulva 100 K-ra növekvő tőkét,
a 2-ik " " K. 39.58-at, " a 19 " " " 100 K-ra " " "

s így tovább összesen a 10 éven át a táblázatban látható összegeket fizeti be, a 10 év alatt együttvéve mindössze 474 koronát fizet. Ezzel szemben egy negyven éves ember életbiztosításánál évenként legalább 50 koronát kénytelen befizetni, hogy 20 év mulva 100 korona tőkéhez jusson életbiztosítás útján. Tehát már az első 10 évben jelentékenyen nagyobb összeget fizet, mint amennyit intézetünknel, de még azonkívül további életbenmaradása esetén minden esztendőben még 50 K-át, összesen tehát 500 K-át kell fizetnie, mert különben biztosítása hatályát veszti.

Az intézet által kiállított ezek a jelzálogos betéti elismervények rendkívül alkalmasak arra a célra is, hogy gyermekek részére alkalmi ajándékképpen adassanak, vagy a gyermekek részére hozomány, neveltetési költség, katonáskodási kiadások fedezésére megfelelő tartalék biztosíttassék, hisz 37 kor. 69 fillér egyszeri befizetésével biztosítható, hogy az illető gyermek 20 év mulva 100 koronát kapjon s a mellett kötményezés által gondoskodni lehet arról, hogy senki jogosulatlanul föl ne vehesse a pénzt.

Renfer Gusztáv

EZELŐTT

KASSAI TEJCSARNOK-SZÖVETKEZET

Imaház=utca 3.

Ajánlom tisztán kezelt és legjobb minőségű

tej, tejszín, savanyu tejföl, habnak való tejszín, thea-vajat,
mely naponta kétszer is házhoz szállittatik.

Kassai Takarékpénztár

(a székesegyházzal szemben, saját házában)

Felsőmagyarország legrégebb és legnagyobb pénzüintézete

Alapított 1844-ben.

Betéteket gyümölesöztet. Kölesönt

nyújt váltóra, folyószámlára, ingatlanra a legelőnyösebb feltételek s megál apodás szerint.

Kassai Takarékegylet

mint Szövetkezet

Fennáll 1897 óta. — Tagok száma: 4439 —
befizetett 2.400,000 K vagyonnal.

Szives tudomására hozzuk a n. é. közönségnek, hogy a Kassai Takarékegylet mint Szövetkezet 14-ik évtársulatának (1910. évi) törzsbetéteire a beiratások megkezdődtek és e célból az aláírási ivelyk az intézet helyiségében ki vannak téve.

Ezen évtársulat is öt évre terjed és egy-egy részletre (törzsbetét) heti 1 korona befizetendő. Mindenki jegyezhet több ilyen törzsbetétet és fizethet több hétért egyszerre is.

Öt év letelte után egy-egy törzsbetétre a haszoneredménnyel együtt közel 300 koronát fizetünk vissza takarékoskodó tagjainknak. Így kerül kifizetésre a közeledő évfárlat folytán januárban a IX. (1905. évi) társulat tagjai közt 600,000 koronán felül.

A haszoneredmény mind a 9 társulatban 5 százaléknál nagyobb volt.

Az ugynevezett heti koronás befizetéseket (törzsbetétes tagságot) kiegészítettük a részjegyes tagsággal. Ez utóbbi abban áll, hogy 100 K névértékű részjegyekre bármikor lehet beiratkozni és ezen 100 K-s részjegyek havi 5 koronás részletekben is befizethetők. A részjegyes tagság nem kötelez öt évre, hanem alapszabályszerű felmondás mellett tetszés szerint bármikor megszüntethető, illetve másra átruházható. A haszoneredményt (osztalékot) évenként fizetjük ki a részjegyes tagoknak.

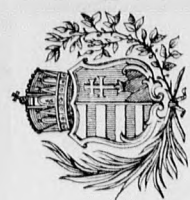
Rövid pár hónap alatt 133,400 K értékű részjegyet jegyeztek nálunk, jeléül annak, hogy ezen előnyös tőkegyűjtési, illetve tőkeelhelyezési rendszer mihamar közkedveltségre tett szert.

Ugy a törzsbetétes, mint a részjegyes tagjaink olcsó és kényelmesen visszafizethető kölcsönt kaphatnak bélyegmentes kötelezvényre, vagy váltóra, jótállás, bekebelezés, vagy értékpapirfedezet mellett.

Bővebb felvilágosítást szivesen adunk az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt.

A Kassai Takarékegylet m. sz.
igazgatósága

Fő-u. 67. I-só em., a színházzal szemben.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank

Befizetett részvénytőke 40 millió korona

Kassai fiókja:

Elfogad pénzbetéteket: és pedig, takarékkönyvek-kékre és folyószámlára legelőnyösebb feltételek mellett, felmondás nélkül.

Leszámitol váltókat, utalványokat és checkeket.

Finanszíroz ipari és kereskedelmi vállalatokat.

Hitelt nyújt építkezésekre.

Jelzálogkölcshöz nyújt ingatlanokra, továbbá már fennálló jelzálogkölcshöz konvertál.

Vesz és elad devizákat, külföldi pénznemeket, arany- és ezüstérmeket.

Kiállít hitelleveleket és checkeket a bel- és külföld összes bankhelyeire.

Legelőnyösebb feltételek mellett elintéz tőzsdei megbízásokat.

Vesz és elad legelőnyösebb feltételek mellett minden-nemű értékpapírokat.

Elad sorsjegyeket letétre, kedvező fizetési módzatokkal.
Kölcshöz nyújt mindennemű értékekre, mint részvényekre, járadékokra, sorsjegyekre stb. kedvező feltételek mellett.

Saját kibocsátásu 4 és 4^{1/2}%-os záloglevelét ajánlja katonai házassági óvadékol és árva-pénzek elhelyezésére.

Kölcshöz óvadékokat és bánatpénzeket kölcsönij ellenében.

Bevált és leszámítol szelvényeket és sorsolt értékpapírokat.

Beszerez uj szelvényiveket.

Átvész értékpapírokat megőrzés és kezelés céljából.

Biztosításokat eszközöl sorsjegyek és részvények sorsolásából eredő árfolyam-veszteség ellen.

Sorsolásokat költségmentesen megvizsgál.

Bérbe ad SAFE DEPOSIT rekeszeket.